

PESA INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL STUDIES

*PESA ULUSLARARASI
SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ*
July 2018, Vol:4, Issue:2 Temmuz 2018, Cilt:4, Sayı:2
e-ISSN: 2149-8385 ISSN: 2528-9950
Journal homepage: <http://dergipark.gov.tr/pesausad>

Uluslararası Ticaret Bölümü Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısının Azalmasında Etkili Olan Faktörler

Factors in Reduction of Unemployment Anxiety for International Trade Department Students

Hakan TUNÇ

Dr. Öğretim Üyesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bankacılık ve Finans Bölümü, htunc@mehmetakif.edu.tr

<https://doi.org/10.25272/j.2149-8385.2018.4.2.03>

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:
Geliş: 30 Mart 2018
Düzeltilme Geliş: 11 Haziran 2018
Kabul: 20 Temmuz 2018

Anahtar Kelimeler:
Uluslararası Ticaret, İşsizlik Kaygısı,
Regresyon

© 2018 PESA Tüm hakları saklıdır

ÖZET

2017 yılı itibariyle Türkiye’de aktif işgücü sayısı 32 milyon kişi iken bu kişilerin 28,5 milyonu sigortalı bir işte istihdam edilmektedir. İşsizlik oranının bu kadar yüksek olması mezun aşamaya gelmiş üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısına neden olmakta ve yaşam kalitesini düşürmektedir. Bu çalışmada Dış Ticaret sektörüne ara eleman yetiştirmek için kurulmuş olan Uluslararası Ticaret bölümlerindeki son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısını azaltmada etkili olan faktörler incelenmiştir. 2017 yılı itibariyle 82 üniversitede Uluslararası Ticaret bölümü bulunurken 2017-2018 öğretim döneminde bölüme yerleşen öğrenci sayısı yaklaşık 2264 kişidir.

Çalışmada, uluslararası ticaret bölümünde mezuniyet aşamasında olan 150 son sınıf öğrencisine, işsizlik kaygısının azalmasında etkili olan faktörleri incelemek için bir anket uygulaması yapılmıştır. Kurulan tam logaritmik regresyon modeli sonucunda, dış ticaret departmanı yönetme özgüvenindeki yüzde artışın, aldığı eğitimin yeterliliğine dair düşüncesindeki yüzde artışın, mezun olduktan sonra yurt dışında dil eğitimi alma istemindeki yüzde artışın ve yüksek lisans yapma eğilimindeki yüzde artışın, öğrencilerin işsiz kalma kaygısını azalttığı tespit edilmiştir.

ARTICLE INFO

Article History:
Received: 30 March 2018
Received in revised form: 11 June 2018
Accepted: 20 July 2018

Keywords:
International Trade, Unemployment
Anxiety, Regression

© 2018 PESA All rights reserved

ABSTRACT

While the number of active labor force in Turkey was 32 million people in the year 2017, 28.5 million of these people were employed in an insured job. This high rate of unemployment causes unemployment anxiety and decreases the quality of life for senior students. In this study, factors influencing the reduction of unemployment anxiety for senior students in International Trade departments which were established to train intermediate graduates for foreign trade sector were investigated. In the year 2017, 82 universities had International Trade departments and the number of students who enrolled in this department in 2017-2018 academic year was about 2264.

In the study, a questionnaire was conducted to 150 senior students in order to examine the factors influencing the reduction of unemployment anxiety for the senior students in the international trade department. As a result of the full logarithmic regression model formed, it was determined that the percentage increase in self-confidence for managing foreign trade department, the percentage increase about the sufficiency of the education received, the

percentage increase about demand for language education abroad after graduation, and the percentage increase about tendency to do post graduate study all reduced the unemployment anxiety.

GİRİŞ

Ülkelerin ekonomik büyüme ve kalkınma süreçlerinde bugünün yanında gelecekte inşa etmekte odaklanılması gereken sektörler stratejik sektör denmektedir. Bu sektörlerin seçiminde ülkenin yeteneklerinin yanında gelecekte ülkenin varlığının sürdürülmesi açısından tehdit niteliği taşıyan unsurlarda modele dahil edilip avantajlı bir tercih yapılması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında uluslararası ticaret sektörü Türkiye’de dünyanın çoğu gelişmekte olan ülkesinde olduğu gibi stratejik bir sektördür.

Gelişmekte olan ülkelerde uluslararası ticaretin etkin bir biçimde analiz edilebilmesi için iki yönlü inceleme yapılması gerekmektedir. Karar vericiler ülkenin dış ticaret politikasını dizayn ederken ihracat odaklı bir dış ticaret politikasının yanında ithalatın da sürdürülebilir bir biçimde azaltılmasına ilişkinde politikalar üretilmelidir. Yapılan çalışmalarda ihracat ile ithalat arasında pozitif yönlü bir ilişkinin (Aktaş, 2009:35) olduğu ihracattaki artışların, ithalatı da artırdığı ifade edilmektedir. İhracat hedeflerinin sebep olduğu ithalat artışları, ülkeden kaynak çıkmasına ve döviz dengelerinin bozulmasına neden olsa da ekonomik varlığın sürmesi açısından petrol ve doğalgaz gibi zorunlu ara malı niteliğindeki doğal kaynakların temininde önemli rol oynamaktadır.

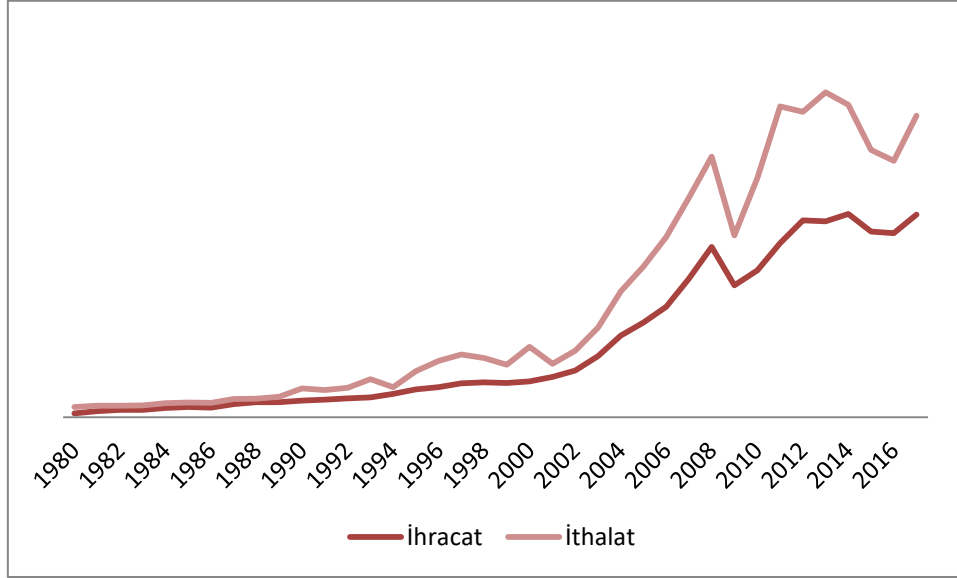
Türkiye’de ihracatın gelişimi için birçok dış ticaret politikası uygulanmaktadır. Bu politikaların başında ihracat teşvikleri gelmektedir. Bu teşvikler kamu destekli ihracat finansmanı, dâhilde işleme rejimi ve KOSGEB ihracat teşvikleri, devlet yardımları, vergi istisnaları şeklinde ayrılmaktadır (Aktürk, Şenol, 2010: 375). Yapılan bölgesel ve sektörel çalışmalarda bu desteklerin çok fazla bürokrasi gerektirmesi açısından etkinliği tartışılırken (Uzay, Uzay, 2004: 181) günümüzde devlet yardımlarında bürokrasinin azaltılması eğilimi ihracat desteklerinin etkinliğini artırmıştır. Ayrıca ihracat teşviklerinde etkili olan bir başka politika ise KDV iadeleridir. Yapılan bazı çalışmalarda ise KDV iadelerinin ihracata olumlu yansımalarına dair sonuçlar mevcuttur (Ünsal, 2008: 97).

İhracatı etkileyen önemli bir değişken de döviz kurudur. Bir ekonomide yerli paranın değer kaybetmesi, eğer ihracat kura duyarlıysa uzun dönemde olumlu yansıyabilmektedir. Türkiye’de döviz kuru ile ihracat arasındaki ilişkiyi araştıran çok fazla ampirik çalışma bulunmakla birlikte döviz kurunun Türkiye’de ihracatı etkilemediğine dair ve (Karagöz, Doğan:2005: 224) kurdaki belirsizliğin ve oynaklığın (Köse, vd., 2008: 26) ihracatı uzun dönemde ve kısa dönemde olumsuz etkilediğine dair sonuç tespit eden çalışmalar da mevcuttur (Tarı, Yıldırım, 2009: 95).

Ayrıca uluslararası ticaretin kalıcılığı ve istikrarlı gelişimi açısından sektörün ihtiyaç duyduğu uzman eleman yetiştirilmesinin büyük önemi vardır. Bu sektör operasyonlarının yurt dışı kaynaklı olması sebebiyle yabancı dil yeterliliği, ticaretin sınır dışı ile yapılması ve gümrük mevzuatı açısından da mevzuat yeterliliğine sahip elemana ihtiyaç duymaktadır. Bu sebepten dolayı son yıllarda Türkiye’de YÖK’ün önceliğinde üniversitelerde bu ihtiyacın giderilmesi için ülke genelinde seksenden fazla uluslararası ticaret bölümü açılmıştır. Bu bölümlerin ne kadar nitelikli eleman yetiştirdiği tartışılırken son yıllarda mezunların işsiz kalması nedeniyle sektörün ihtiyacından fazla bölümlerin mezun verdiği de tartışılmaya başlamıştır. Ülkenin genelinde mevcut olan işsizlik sorununun bu sektörde de baş göstermesi öğrencilerde işsizlik kaygısını artırmıştır. Bu çalışma işsizlik kaygısına son on yılda popüler olmuş bir bölüm açısından ve uygulamalı bir bölüm açısından bakması açısından farklılaşırken, çıkan sonuçların bölümlerin etkinliği açısından kısmi bir gösterge olması açısından da önem arz etmektedir.

1-TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI TİCARET EĞİTİMİ

24 Ocak 1980 kararları ile birlikte dışa açık bir sanayileşme modeli benimseyen Türkiye’de dış ticaret teşvikleri artırılmış olup bu teşvikler sayesinde dünyaya açılmak isteyen işletmeler de ihracatı artırma çabası başlamıştır. 1980 yılında 3 milyar dolar olan Türkiye’nin ihracatı 2000 yılında 28 milyar dolara 2017 yılında ise 157 milyar dolara kadar yükselmiştir (TUİK, 2018). Aynı şekilde ithalat ise 1980 yılında 8 milyar dolar iken 2000 yılında 54 milyar dolara 2017 yılında ise 233 milyar dolara kadar yükselmiştir (TUİK, 2018).

Şekil:1 Türkiye’de 1980-2017 Yılları Arası İhracat ve İthalat Verileri

Kaynak: Tuik verileri kullanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 1’de Türkiye’nin 1980 ile 2017 yılları arasındaki dış ticaret verilerinin grafiksel gösterimi verilmiştir. Grafikler incelendiğinde ilgili dönemlerde ihracatında, ithalatında büyüme trendi çok net bir biçimde gözükmemektedir. Özellikle 2002 yılında sonra büyüme eğilimi artmış ve yine bu yıldan sonra ihracat ve ithalat arasındaki farkında açıldığı çok net bir biçimde gözükmemektedir. Türkiye’de son yıllarda yaşanan ekonomik krizler incelendiğinde krizlerin önemli sebeplerinden birinin bu açık olduğu bilinmektedir. Sürekli artan ihracat ve ithalat rakamları sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman ihtiyacını da artırmıştır. Özellikle firmalar yurtdışı pazarlama süreçlerinde yabancı dil bilen ve dış ticaret mevzuatına hâkim elemanlar bulmakta zorlanmışlardır. Ayrıca 2000 yılından sonra ülkede yaşanan devalüasyon sonrasında firmalar kur riskini yönetecek uzman eleman bulmakta zorlanmışlardır. Bu sıkıntının farkında olan üniversiteler ve YÖK hızlı bir biçimde Uluslararası ticaret bölümleri açmaya başlamıştır.

2017-2018 verilerine göre Türkiye’de 82’den fazla üniversitede 4 yıllık eğitim veren uluslararası ticaret bölümü mevcuttur. Bu bölümlerin yaklaşık 65 tanesi fakülteler bünyesinde 17 tanesi de yüksekokullar bünyesinde bulunmaktadır. (ÖSYM, 2017)

Tablo:1 Fakülte Bünyesindeki Uluslararası Ticaret Bölümleri (TM-1)

Üniversite	Fakülte	Puan
İstanbul Ticaret Üniversitesi	İşletme Fakültesi	347,33

Okan Üniversitesi (İstanbul)	İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi	343,47
Çankaya Üniversitesi (Ankara)	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	341
İstanbul Kültür Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	340,92
Okan Üniversitesi (İstanbul)	İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi	335,86
Işık Üniversitesi (İstanbul)	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	333,94
Kto Karatay Üniversitesi (Konya)	İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi	331,72
Beykent Üniversitesi (İstanbul)	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	328,97
İstanbul Aydın Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	327,87
İstanbul Kültür Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	327,29
Başkent Üniversitesi (Ankara)	Ticari Bilimler Fakültesi	323,6
İstanbul Gelişim Üniversitesi	İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	315,46

Kaynak: www.osym.gov.tr (22.2.2018).

Fakülteler bünyesinde uluslararası ticaret bölümlerine 2017 yılı yapılan son yerleştirmede yaklaşık 1277 kişi girme hakkı kazanırken yüksekokullar bünyesinde uluslararası ticaret bölümlerine 2017 yılında son yerleştirmede yaklaşık 987 kişi girme hakkı kazanmıştır. Toplamda yaklaşık 2264 kişi uluslararası ticaret bölümlerine girmeye hak kazanmıştır.

Tablo:2 Yüksekokul Bünyesindeki Uluslararası Ticaret Bölümleri (YGS-6)

Üniversite	Fakülte	Puan
Boğaziçi Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	413,9751
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	281,1780
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	279,9007
Dokuz Eylül Üniversitesi	Seferihisar F. Uyg. B. Yüksekokulu	274,9782
Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	252,6966
Balıkesir Üniversitesi	Burhaniye Uygul. B. Yüksekokulu	245,7305
Trakya Üniversitesi (Edirne)	Keşan Yus. Ç. Uy. B. Yüksekokulu	236,1601
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	235,1243
Balıkesir Üniversitesi	Burhaniye Uygul. B. Yüksekokulu	234,8018
Uşak Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	233,7438
Giresun Üniversitesi	Bulancağ K. K. U. B. Yüksekokulu	229,1295
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Bucak Z. T. U.T.ve İ. Yüksekokulu	228,0248

Kaynak: : www.osym.gov.tr (22.02.2018).

Tablo 1 ve tablo 2’de fakülte ve yüksekokul bünyesinde ilgili puan sırasına göre önde gelen uluslararası ticaret bölümleri verilmiştir. İki tabloda da özel ve İstanbul’daki üniversitelerin Anadolu üniversitelerine göre daha yüksek puanlarla öğrenci aldıkları gözükmektedir. Ayrıca yüksekokullar bünyesindeki uluslararası ticaret bölümlerinde Boğaziçi üniversitesinden sonra puanlarda sert düşüş dikkat çekmektedir. Bu durum yüksekokullar bünyesindeki uluslararası ticaret bölümlerinin tercih öncelliğinin zamanla azaldığını göstermektedir.

2- TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK ve İŞSİZLİK KAYGISI

Çalışma yeteneğine ve isteğine sahip olduğu halde iş sahibi olamayan kişilere işsiz denmektedir. Türkiye'de 2017 sonu itibariyle TÜİK verilerine göre aktif nüfus, 32 milyon kişidir. Bu kişiler içinde istihdam edilen 28,5 milyon kişi bulunmaktadır. İstihdam edilen kişi sayısının topla nüfusa oranı ise yaklaşık %35 iken işsizlik oranı ise % 10 civarlarındadır. İstihdamda bulunan kişilerinde 5.5 milyon (%18,6) tarım sektöründe, 5.4 milyon(%19.2) sanayi sektöründe, 2.1 milyon(%7.6) kişide inşaat sektöründe, 15.5 milyon(%54,6) kişide hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Tablo:3 Türkiye'de İstihdamın Yapısı

	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler	İşsizlik Oranı
2005	25,5	21,6	5,6	47,3	9,7
2006	23,3	21,9	6,0	48,8	8,9
2007	22,5	21,8	6,1	49,6	9,2
2008	22,4	22,0	6,0	49,5	12,0
2009	23,1	20,3	6,3	50,4	11,9
2010	23,3	21,1	6,6	49,1	10,0
2011	23,3	20,8	7,2	48,7	8,5
2012	22,1	20,5	7,2	50,2	8,8
2013	21,2	20,7	7,2	50,9	9,1
2014	21,1	20,5	7,4	51,0	10,3
2015	20,6	20,0	7,2	52,2	10,2
2016	19,5	19,5	7,3	53,7	12,0
2017	18,6	19,2	7,6	54,6	10,1

Kaynak: [http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist\(22.02.2018\)](http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist(22.02.2018))

Tablo 3'te 2005 ile 2017 yılları arasında Türkiye'de istihdamın yapısı verilmiştir. İstihdam yapısı incelendiğinde son 12 yılda tarım sektöründe istihdam edilen kişi sayısı %6,9 oranında sanayi sektöründe istihdam edilen kişi sayısı %2,4 oranında azalmış olup, İnşaat sektöründe istihdam edilen kişi sayısı %2 oranında ve hizmet sektöründe istihdam edilen kişi sayısı da %7.3 oranında artmıştır. Hizmet sektöründe istihdam edilen kişi sayısının artması ve tarım sektöründe çalışan kişi sayısının azalması ülkenin kalkınma sürecinde olumlu gelişmeler yaşandığının göstergesidir. Ayrıca tabloda aynı zaman dilimine ilişkin işsizlik oranları da verilmiş olup son 12 yılda en düşük işsizlik oranı % 8.5 ile 2011 yılında en yüksek işsizlik oranı %12 ile 2016 yılında gerçekleşmiş olup 2017 yılında 2 puanlık bir azalışla %10 seviyelerinde bir işsizlik oranı mevcuttur.

Türkiye'de yıllar itibariyle işsizlik oranlarının dalgalı bir seyir izlemesi, düşüş yönünde bir istikrar göstermemesi başta istihdama yeni atılacak olan mezun aşamasındaki üniversite öğrencileri olmak üzere bütün işsizlerde bir işsizlik kaygısına neden olmaktadır. Türkiye'de üniversite öğrencilerin sahip olduğu işsizlik kaygısına ilişkin literatürde çok fazla çalışma mevcuttur. 2016 yılında Süleyman Demirel üniversitesinde yapılan bir çalışmada son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısına sahip olduklarını ve durumluk kaygı düzeyi ile negatif yönlü sürekli kaygı düzeyi, stres belirtileri ve depresyon düzeyleri ile pozitif yönlü bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir(Tayfun, Korkmaz: 2016:534). Ayrıca Uludağ üniversitesi ve Pamukkale Üniversitesi son sınıf üniversite öğrenciler üzerine yapılan başka bir çalışmada bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha karamsar oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Tunçsiper, vd., 2012: 13).

Türkiye'nin başarılı üniversitelerinden olan Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesinde de benzer çalışmalar yapılmakla birlikte ODTÜ'de yapılan çalışmada son sınıf öğrencilerinin en önemli mesleki kaygısının işsiz kalma olduğu tespit edilmiş (Gizir, 2005: 211), Ankara Üniversitesinde yapılan çalışmada ise deneyim ile işsizlik kaygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Dursun, Aytaç, 2009: 71). Çalışmaların çoğunda işsizlik kaygısı demografik faktörler yada öğrencilerin okuduğu bölümlerle ilişkilendirirken bu çalışmada daha sektöre dönük

bir bölüm olan uluslararası ticaret bölümü son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısını azaltan faktörler incelenecektir.

3- ULUSLARARASI TİCARET BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİN İŞSİZLİK KAYGISININ AZALMASINDA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Uluslararası Ticaret Bölümü Mezun Aşamasındaki Öğrencilerin İşsizlik Kaygısının Azalmasında Etkili Olan Faktörleri tespit etmek amacıyla Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu Uluslararası Ticaret Bölümü 2016-2017 öğretim yılı son sınıf öğrencilerine anket uygulaması yapılmıştır. Ankette rastgele örneklem yöntemi kullanılmış olup, anket okul dışında yapılmış ve 150 öğrenci cevap vermiştir. Çalışmada işsizlik kaygısını azaltmada etkili olan faktörler en küçük kareler yöntemi yardımıyla incelenmiştir. Ankete cevap veren öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bir tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo:4 Demografik Özellikler

Cinsiyet	F	%
Kadın	74	49,3
Erkek	76	50,7
İlk Üniversiteniz mi?	F	%
Evet	129	86
Hayır	21	14
Liman olan bir şehirden mi geldiniz?	F	%
Evet	105	70
Hayır	45	30
Lise Türünüz nedir?	F	%
Düz Lise	21	14
Dış Ticaret Meslek Lisesi	60	40
Meslek Lisesi	59	39,3
Anadolu/Fen Lisesi	7	4,7
Açık Lise	3	2,0
Yurt Dışına Çıktınız mı?	F	%
Evet	24	16
Hayır	126	84
Ailede Uluslararası Ticaretle Uğraşan Var mı?	F	%
Evet	35	24
Hayır	115	76

Demografik sorular alana ilişkin tematik sorulardan oluşmaktadır. Bu kısımda bölüme gelen öğrencilerin bölümü tercih etme nedenleri de araştırılmaya çalışılmıştır. Ankete cevap verenlerin %86'sının ilk üniversitesidir. Bölümü tercih eden öğrencilerin %70'i liman olan bir şehirden gelmektedir. Fakat bölüme gelen öğrencilerin yurt dışına çok az çıkmış olmaları ve ailelerinde uluslararası ticaretle uğraşan kişi sayısının az olması ilgi çekicidir. Uygulanan anketin güvenilirliği test eden Cronbach's Alpha değer 0,66 çıkmış olup bu değer anketimizin kısmen güvenilir olduğunu göstermektedir. Çalışmada öğrencilerin işsizlik kaygısının etki eden faktörleri tespit etmek amacıyla tam logaritmik çok değişkenli bir regresyon modeli kurulmuştur. Modelde bağımlı değişken olarak ankette öğrencilere sorulan "Mezun olduktan sonra çok kısa zamanda iş bulabileceğimi düşünüyorum" sorusunun beşli likert ölçeğe verilen cevapları alınmıştır.

Tablo:5 Regresyon Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Beta	Standart Beta	T değeri	T Sig	Standart Hata	VIF
Dış Ticaret Departmanı Yönetme Özgüveni	,119	,155	2,047	,042	,155	1,151
Bölümü Bırakma Eğilimi	-,122	-,202	-2,736	,007	-,202	1,094
Aldığı Eğitimin yeterliliği eğilimi	,163	,232	3,142	,002	,232	1,100
Yurt dışında dil eğitimi alma istemi	,204	,234	3,037	,003	,234	1,197
Büyük Şehirde Yaşama İstemi.	-,154	-,168	-2,199	,030	-,168	1,174
Lisansüstü eğitim alma eğilimi	,174	,220	2,984	,003	,220	1,092
Cinsiyet	-0,44	-,138	-1,895	,060	-,138	1,060

Regresyon analiz sonuçları tablo 5’de verilmiştir.

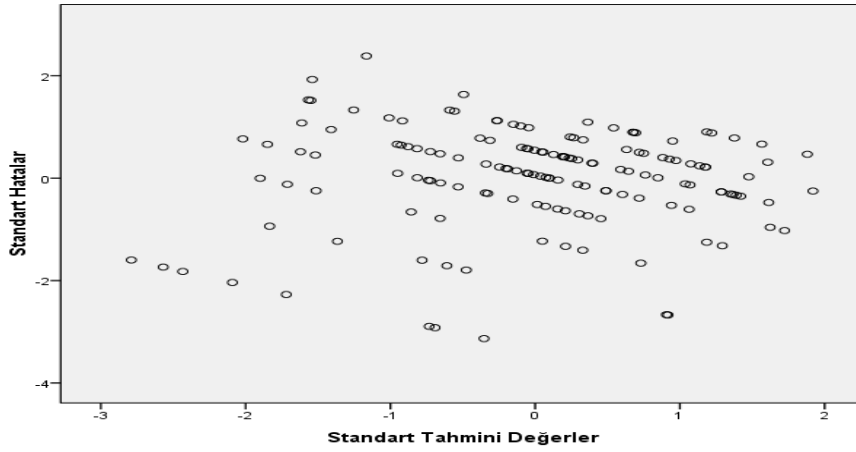
Tablo incelendiğinde öğrencilerin işsizlik kaygısının azalmasında etkili olan ve istatistiksel olarak anlamlı çıkan bazı bağımsız değişkenlerin etki sonuçları verilmiştir. Model incelendiğinde cinsiyet değişkeni dışında olasılık değerleri, 05’den küçük çıkmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin dış ticaret departmanı yönetme özgüveni, aldığı eğitimin yeterliliği eğilimi, yurt dışında dil eğitimi alma isteği ve lisansüstü eğitim alma eğilimi yüzde arttıkça, öğrencilerin işsizlik kaygısının yüzde azaldığı gözüküştür. Bölümü bırakma eğilimi ve öğrencilerin büyük şehirde yaşama istemi yüzde azaldıkça işsizlik kaygısının yüzde azaldığı gözüküştür. Kurulan modelin standart beta değerleri incelendiğinde en güçlü etki öğrencilerin yurt dışında eğitim alma isteminde yüzde bir standart sapmalık artışın, işsizlik kaygısını yüzde 0,23 standart sapmalık azalmaya neden olmuştur. Ülke genelinde yapılan birçok çalışmada olduğu gibi uluslararası ticaret bölümlerinde işsizlik kaygısına rastlanmış ve demografik faktörler işsizlik kaygısını etkilemiştir.

Tablo: 6 Tanı Test Sonuçları

F Değeri	F olasılık Değeri	Durbin Watsın	Re-kare	Artıkların Skewness	Artıkların Kurtosis
8,447	,00	1,914	,294	-,939	1,267

Tablo 6 da modelin tanı test sonuçları verilmiştir. Modelin bir bütün olarak anlamlılığını test eden F testi olasılık değerinin, 05’den küçük çıkması modelin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca çok değişkenli regresyon modelinin varsayımlarından olan oto korelasyon sorunu Durbin Watsın değeri yardımıyla analiz edilmiş olup, değer 1,5-2,5 aralığında olması oto korelasyon sorununun kısmen olmadığını göstermektedir (Kalaycı, 2005: 267). Model artıklarının basıklık ve çarpıklık değerlerinin +- 1,5 aralığında olması normale yakın bir dağılım sergilediklerini göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Şekil 2: Değişen Varyans Diyagramı

Bu bölümde son olarak doğrusal regresyon modellerinde ki değişmeyen varyans varsayımı test edilecektir. Yukarıda şekil 2’de hataların serpilme diyagramı verilmiştir. Diyagram incelendiğinde dağılımın bir trend içermemesi kısmen de olsa hataların varyansının benzeştiğini göstermektedir.

SONUÇ

Türkiye’de 2017 yılında 400 binin üzerinde öğrenci dört yıllık lisans programlarına yerleşirken, toplam 7 milyonun üzerinde üniversite öğrencisi olduğu tahmin edilmektedir. Yaklaşık 12 kişiden birinin üniversite öğrencisi olduğu Türkiye’de işsizlik oranının yıllar itibariyle azalmaması, mezun aşamasına gelen öğrencilerin büyük çoğunluğunda işsizlik kaygısına neden olmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki öğrencilerin ülkenin gelişmiş üniversitelerinde okuması ya da, popüler denebilecek bölümlerde okuması bu kaygının varlığını açısından bir farklılık oluşturmamaktadır (Gizir, 2005: 211). Hatta iyi üniversitelerde okuyan öğrencilerde kariyer beklentilerinin yüksek olması ve buna karşın asgari ücretin düşük olması kaygıyı bir kat daha artırmaktadır.

Çalışmada ülkenin stratejik sektörlerinden biri olan Uluslararası ticaret sektörüne uzman eleman yetiştirmek için açılmış olan Uluslararası ticaret bölümü son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısını azaltmada etkili olan bazı faktörler incelenmiştir. Çalışmada uluslararası ticaret bölümünün seçilmesinin temel nedeni ise, bölümün teoriden uzak, uygulamalı bir bölüm olması ve bölümün son 10 yılda Türkiye’deki üniversiteler tarafından açılmış genç bir bölüm olmasıdır.

Uygulanan anket ve kurulan tam logaritmik regresyon modeli sonucunda son sınıfa gelen öğrencilerin uluslararası ticaret bölümünün uygulamalı bir bölüm olmasına rağmen, işsizlik kaygısı çektikleri anlaşılmıştır. Türkiye’de daha önce uluslararası ticaret gibi uygulamalı başka bir bölüm olan Sağlık Yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada gene işsizlik kaygısına rastlanmış olup kişilerin bölümü, cinsiyeti, yaşı iş arama yöntemleri bu işsizlik kaygısını etkilememiştir (Dereli ve Kabataş, 2009:31). Aynı çalışmada öğrencilerin %95’i iş bulmada kamu personeli seçme sınavını tercih etme eğilimine sahipken, aynı kişilerin umutsuzluk puanının kamu personeli seçme sınavını tercih etmeyen kişilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ilgili çalışmada bu çalışmayla uyumlu bir biçimde öğrencilerin lisansüstü eğitim sorunları işsizlik konusunda umutsuzluk yaratmıştır (Dereli ve Kabataş, 2009:34).

Yapılan çalışmalarda Cinsiyetin işsizlik kaygısına etkisi üzerine çok fazla vurgu yapılmıştır. Bu çalışmada daha önce ilahiyat fakültesinde(Şahin, 2002) ve Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Son Sınıf Öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda(Tümerdem, 2007) olduğu gibi i cinsiyetin işsizlik kaygısı üzerinde bir etkisine rastlanmamıştır. Çünkü sektör cinsiyetten öte niteliğe önem vermektedir. İşsizlik kaygısını etkileyen önemli faktörlerden biride özgüvendir. Bu çalışmada Bir dış ticaret departmanı yönetme özgüvenindeki yüzde artış işsizlik kaygısını azaltmıştır. Fakat Dereli ve Kabataş tarafından yapılan çalışmada kendisi adına ailelerin iş konusunda karar vermesinin işsizlik kaygısını azalttığı tespit edilmiştir. Yine Avusturalya da yapılan başka bir çalışmada

ise bu çalışmayla uyumlu bir biçimde öz saygı arttıkça işsizlik kaygısının azaldığı tespit edilmiştir (Rowley ve Feather, 1987:323).

Çalışmada daha önce literatürde çok incelenmemiş olan bazı değişkenlerinde işsizlik kaygısı üzerindeki etkisi incelenmiş olup, aldığı eğitimin yeterliliğine dair düşüncesindeki yüzde artış, mezun olduktan sonra yurt dışında dil eğitimi alma istemindeki yüzde artış ve yüksek lisans yapma eğilimindeki yüzde artış, öğrencilerin işsizlik kaygısını azaltmış ve mezun olduktan sonra iş bulabileceklerine dair inançlarını artırmıştır. Bu bölümden mezun olan öğrencilerin kamu sektörü yerine daha çok özel sektörde istihdam edilmesi, özgüven ve yabancı dil gibi daha çok özel sektörün aradığı niteliklerdeki artış işsizlik kaygısını azaltmıştır. Ayrıca öğrencilerin bölümü sevmeleri mesleğe bağlılıklarının artması bu alanda yüksek lisans eğitimi talebi de işsizlik kaygısını azaltmıştır. Bölümü tercih eden öğrencilerin büyük kısmının liman olan bir şehirden gelmesi ve ailelerinde %25 oranında dış ticaretle uğraşan birinin olması başka akademik çalışmalar açısından ilgi çekicidir.

Kaynakça

- Aktaş, C. (2009), "Türkiye'nin İhracat, İthalat Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik Analizi", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (18), 35 – 47.
- Aktürk, A. ve Şenol, H.(2010), "Kobi'ler Açısından İhracat Teşviklerinin Önemi Ve Etkinliğinin Arttırılmasına Yönelik Öneriler", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2), 375-391.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2009), "Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28(1), 71-84.
- Gizir, C.A.,(2005), "Orta Doğu Teknik Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Problemleri Üzerine Bir Çalışma" Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2), 196-213.
- Kalaycı, Ş.(2005) "SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri", Asil Yayın Dağıtım, 1.Baskı, Ankara.
- Karagöz, M. ve Doğan, Ç. (2005), "Döviz Kuru Dış Ticaret İlişkisi: Türkiye Örneği" , Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(2), 219-228.
- Köse, N., Ahmet, A. ve Topallı, N.(2008), "Döviz Kuru Oynaklığının İhracata Etkisi: Türkiye Örneği" (1995–2008), Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(2), 25-45.
- ÖSYM,(2017), 2017-ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler, <http://www.osym.gov.tr/TR,13312/2017-osys-yerlestirme-sonuclarina-iliskin-sayisal-bilgiler.html>(Erişim 22.02.2018).
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013) "Using Multivariate Statistics", sixth ed., Pearson, Boston.
- Tarı, R. ve Yıldırım, D. Ç., (2009). "Döviz kuru belirsizliğinin ihracata etkisi: Türkiye için bir uygulama", Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 2, 95-105.
- Tarı, R.(2008) "Ekonometri", Kocaeli Üniversitesi Yayınları, 5. Baskı, Avcı Ofset, İstanbul.
- Tayfun, A.T. ve Korkmaz, A.(2016), "Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(17), 534-558.
- TUİK,(2018),<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>,(Erişim15.03.2018).
- Tunçsiper, B., Biçil, İ.M. ve Biçen, Ö.F., (2012), Üniversite son sınıf öğrencilerinin İşsizlik Kaygısına ilişkin tutumları üzerine bir uygulama", Türkiye Ekonomi Kurumu (TEK), üçüncü Uluslararası Ekonomi Konferansı UEK-TEK'de sunulan bildiri, İzmir. Erişim Adresi: <http://teacongress.org/papers2012/pdf>, (Erişim, 15.03.2018).
- Uzay, N. ve Uzay, Ş. (2004), "Türkiye'de Mobilya Sektörünün İhracat Potansiyeli Ve İhracat Teşviklerinin Etkinliği: Kayseri Mobilya Sanayinde Uygulama", İktisadi ve idari Bilimler Dergisi, 18,(3), 181-199.
- Ünsal, H. ve Türkay, H. (2008), "Türkiye'de İhracat Uygulanan KDV iadesinin İhracat Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz, Sosyo Ekonomi, 2, 90-98.

- Rowley, K.M. ve Feather, N.T. (1987), " The Impact of Unemployment in Relation to age and Length of Unemployment", *Journal of Occupational Psychology*, 60, 323-32.
- Şahin, A.(2002), " İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyi Üzerine Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*,13, 143-57.
- Tümerdem, R. (2007), " Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ve Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygılarını Etkileyen Etmenler", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, www.e-sosder.com, 20, 32-45.
- Dereli, F. ve Kabataş, S.(2009), "Sağlık Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Edinmeleri ve Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi", *Yeni Tıp Dergisi*, 26, 31-36